

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය

2016 ජූලි විභාගය - AA3 මට්ටම

ප්‍රශ්න සහ යෝජිත උත්තර
විෂය අංක (AA35)

සංස්ථාපිත හා පුද්ගලික බඳුකරණය
(CPT)

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය
නො. 540, පූජ්‍ය මුරුත්තේට්ටුවේ ආනන්ද නාහිමි මාවත,
නාරාහේන්පිට, කොළඹ 05.

දුරකථන : 011-2-559 669

මෙය අධ්‍යාපන හා පුහුණු කිරීම් අංශයේ ප්‍රකාශනයකි.

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය

අධ්‍යාපන හා පුහුණු කිරීම් අංශය

**2016 ජූලි විභාගය - AA3 මට්ටම
(35) සංස්ථාපිත හා පුද්ගලික බදුකරණය**

යෝජිත උත්තර

A කොටස

අනිවාර්ය ප්‍රශ්න හතර (04) කි.
(මුළු ලකුණු 20)

1 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

- **සාධාරණත්වය (Equity)**
ගෙවීමේ හැකියාව මත සියලුම මහජනතාව රජයේ වියදම් දැරිය යුතු වේ.
- **වර්ධක බව (Progressivity)**
වැඩි ආදායම් ලබන්නන් වැඩි බදු මුදලකුත්, අඩු ආදායම් ලබන්නන් අඩු බදු මුදලකුත් ගෙවිය යුතු වේ.
- **රැස්කිරීමේ පිරිවැය අවම වීම (Economy)**
බදු අය කරගැනීමට දරණ පිරිවැය අවම විය යුතු වේ.
- **නිශ්චිත බව (Certainty)**
ගෙවිය යුතු දිනය, ගෙවිය යුතු ක්‍රමය, ගෙවිය යුතු මුදල බදු ගෙවන්නාට ඉතා පැහැදිලි හා නිශ්චිත විය යුතු වේ.
- **ප්‍රමාණවත් බව (Adequacy)**
රජයේ අපේක්ෂිත වියදම් කොටස ආවරණය කර ගැනීමට බදු ආදායම ප්‍රමාණවත් විය යුතුය.
- **සරල වීම (Simplify)**
බදු ක්‍රමය ඉතා සරල, පහසු සහ පහසුවෙන් තේරුම්ගත හැකි තත්ත්වයක තිබිය යුතු වේ.
- **පුළුල් පරාසයක් වීම (Broad base)**
බදු ක්‍රමය පුළුල්ව ව්‍යාප්ත විය යුතු වේ. එවිට බදු ගෙවන්නන් වැඩිවීමෙන් තනි පුද්ගලයකුගේ බදු බර අවම විය හැකිය.

(ලකුණු 05)

සටහන :

සම්පූර්ණ ලකුණු ලබාදීම සඳහා මූලධර්ම පහක් (05) පැහැදිලි කිරීම ප්‍රමාණවත්ය.

2 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් VAT සඳහා බදු අය කළ හැකි ක්‍රියාකාරකම් ලෙස හඳුනාගත හැකි වේ.

- ව්‍යාපාරයක් ලෙස යම් ක්‍රියාකාරකමක් ඉටු කිරීම (වෙළෙඳාම, ව්‍යාපාරය, වෘත්තීය හෝ රක්ෂාව යන වෙළෙඳ ස්වභාවයක් ඇති ඕනෑම ප්‍රයත්නයක් හා ක්‍රියාකාරකමක්)
- සමාජශාලා, සමිති යන සංවිධාන එහි සාමාජිකයන්ට හා අනෙකුත් අයට ප්‍රතිෂ්ඨාව සඳහා පහසුකම් සැලසීමට සාමාජික ගාස්තු ගෙවීම්
- ව්‍යාපාරික ආයතන හා අනෙකුත් ආයතන (සමාජශාලා, සමිති හා සංවිධාන) විසින් ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීමට හා අවසන් කිරීමට කරනු ලබන යම් ක්‍රියාකාරකමක්
- වංචල හා නිශ්චල දේපළ කුලියට හෝ බද්දට දීම, යම් දේපළක් පරිපාලනය කිරීම ද ඇතුළත් වේ.
- පේටන්ට් බලපත්‍ර, ප්‍රකාශන අයිතිය හෝ එයට සමාන අස්පාශ්‍ය වත්කම් භාවිතයෙන් (එම වත්කම් ලංකාව තුළ ලියාපදිංචි කර තිබීම හෝ එහි අයිතිකරු ලංකාව තුළ සිටීම)

(ලකුණු 05)

3 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

ආර්ථික සේවා පනතේ (ESC) විධිවිධාන අනුව යම් ව්‍යාපාරයක්, පෙර වර්ෂයේ බදු සඳහා අලාභයක් වේ නම් හෝ ආදායම සම්පූර්ණයෙන් හෝ කොටසක් ආදායම් බද්දෙන් නිදහස් වේ නම් සහ අදාළ කාර්තුව තුළ පිරිවැටුම රුපියල් මිලියන 50 ඉක්මවයි නම්, 2015 මාර්තු 31 න් අවසන් කාර්තුව තුළ ආර්ථික සේවා ගාස්තු (ESC) ගෙවීමට යටත් වේ.

ඇග්‍රි සීඩ් (පෞද්ගලික) සමාගම පෙර වර්ෂය සඳහා ගළපන ලද බදු අලාභයක් ඇති අතර බීජ නිෂ්පාදනය කිරීම තුළින් ලද ලාභය ආදායම් බද්දෙන් නිදහස් වේ. එසේම, කාර්තුවේ පිරිවැටුම රු. මිලියන 50 ඉක්මවයි. එබැවින්, සමාගමේ ESC සඳහා බැඳියාවක් ඇත.

	රු.
කාර්තුව සඳහා මුළු පිරිවැටුම	70,275,000
අඩු කළා - ESC සඳහා යටත් නොවන පිරිවැටුම	
- කාර්යාලයීය උපකරණ විකුණුම්	(2,225,000)
- පොලී ආදායම	(750,000)
ESC ගෙවිය යුතු පිරිවැටුම*	<u>67,300,000</u>

* පෙර වර්ෂයේ ආදායම් බදු සඳහා අලාභයක් ඇති බැවින් ආදායම් බද්දට යටත් හා නිදහස් පිරිවැටුම ESC සඳහා යටත් වේ.

$$\text{ESC බැඳියාව} = 67,300,000 * 0.25\%$$

රු. 168,250/-

(ලකුණු 05)

4 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

ගංවතුර හේතුවෙන් රු. 500,000/- ක් වටිනා තොග විනාශ විය. එය කාරක ප්‍රාග්ධන වත්කම වේ. ගංවතුර ස්-වභාවික විපතක් වන අතර එය නොවැළැක්විය හැකි ආපදාවක් වේ. ඇතිවූ අලාභය රු. 300,000/- ක රක්ෂණ වන්දිය තුළින් රු. 200,000/- ක් දක්වා අඩු වී ඇත.

තීරණය වූ නඩු තීන්දුවක් වූ *Heyley company Vs. CIR* නඩුවට අනුව අලාභ ද පිටත යෑමක් ලෙස සැලකිය යුතු අතර, එම පිටත යෑම (අලාභ) ආදායම් උත්පාදනය සඳහා අදාළව ඇතිවිය යුතු වේ. එසේම එය කාරක ප්‍රාග්ධන වත්කම් සඳහා අදාළ විය යුතු අතර, ස්ථාවර වත්කම් සඳහා අදාළ නොවිය යුතු වේ. එසේම, දේශීය ආදායම් පනත යටතේ සාමාන්‍ය නීතිය අනුව ද නොවැළැක්විය හැකි හේතුවක් නිසාවෙන් ආදායම් උත්පාදනය සඳහා ඇතිවන අලාභ ඉඩදිය හැකි අලාභ වේ.

පේපර් (පුද්ගලික) සමාගමේ අලාභය කාරක ප්‍රාග්ධන වත්කමක් වන තොග සඳහා අදාළ වන අතර, නොවැළැක්විය හැකි හේතුවක් වන ගංවතුර නිසාවෙන් එය ඇති විය. ඒ අනුව තීරණය වූ නඩු තීන්දු අනුව හා දේශීය ආදායම් පනතේ වගන්ති අනුව අපට තීරණය කළ හැක්කේ තක්සේරුකරුගේ තීරණය නිවැරදි නොවන බවයි.

(ලකුණු 05)

අනිවාර්ය ප්‍රශ්න තුන (03) කි.
(මුළු ලකුණු 30)

5 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

(a) බෙදිය හැකි ලාභය ගණනය කිරීම

සුරේෂ් හා නරේෂ් හවුල් ව්‍යාපාරය

2015/16 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා

බෙදිය හැකි ලාභය ගණනය කිරීම

රු.

	+	-
ගිණුම් අනුව ශුද්ධ ලාභය	846,000	
අනෙකුත් ආදායම් - ඉවත් කිරීම - ඉතිරි කිරීමේ ගිණුම් මත පොලී ආදායම		8,000
නරේෂ්ගේ ගොඩනැගිල්ල සඳහා කුලිය - ඉඩදිය හැක ව්‍යාපාරයට අදාළ වියදමකි	0	
ගිණුම්කරණ ක්ෂය වියදම - ඉඩදිය නොහැක	20,000	
උපකරණ සඳහා ක්ෂය දීමනාව 90,000/ * 33 1/3%		30,000
හවුල්කරුවන් සඳහා වැටුප් - ඉඩදිය නොහැක		
සුරේෂ්	192,000	
නරේෂ්	192,000	
අනෙකුත් වියදම් - ආදායම් බදු කාර්යය සඳහා ඉඩදිය හැක.	0	
	1,250,000	38,000
බෙදිය හැකි ලාභය	<u>1,212,000</u>	

(b) හවුල් ව්‍යාපාර බද්ද ගණනය කිරීම

රු.

බෙදිය හැකි ලාභය	1,212,000
අනෙකුත් ආදායම් ප්‍රභව	
දළ පොලී ආදායම	8,000
	1,220,000
හවුල් ව්‍යාපාර සඳහා බදු නිදහස් දීමනාව	(1,000,000)
බදු අය කළ හැකි ආදායම	220,000
හවුල් ව්‍යාපාරය සඳහා බදු වගකීම	220,000/- * 8%
	17,600

(c) ලාභ සහ ආදායම් හවුල්කරුවන් අතර බෙදාහැරීම

	සුරේෂ්	නරේෂ්	එකතුව
වැටුප්	192,000	192,000	384,000
ලාභ කොටස්	414,000	414,000	828,000
			1,212,000
අනෙකුත් ආදායම් ප්‍රභව			
දළ පොලී ආදායම	4,000	4,000	8,000
කුලී ආදායම	-	120,000	120,000
	610,000	730,000	1,340,000

(ලකුණු 10)

6 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

සී/ස ස්පයිසි වර්ල්ඩ් (පෞද්ගලික) සමාගම

2015 මාර්තු 31 න් අවසන් කාර්තුව සඳහා

ගෙවිය යුතු VAT අගය ගණනය කිරීම

රු.

නිමැයුම් බද්ද			
දේශීය සැපයුම්	2,850,000 * 11%	313,500	
අත්හිටුවන ලද සැපයුම් (SVAT)	845,000 * 11%	92,950	
සෘජු අපනයන (12,500*130)	1,625,000 * 0%	0	406,450
යෙදවුම් බද්ද			
අපනයනයන්		0	
දේශීය මිලදී ගැනීම් (සටහන 1)		128,100	
කාලසීමාව සඳහා යෙදවුම් බද්ද		128,100	
ඉඩදිය නොහැකි යෙදවුම් බද්ද		0	
කාලසීමාව සඳහා ඉඩදිය හැකි යෙදවුම් බද්ද		128,100	
ඉ/ගෙන ආ අඩු නොකළ යෙදවුම් බද්ද		74,000	
අඩු කිරීමට ඇති මුළු යෙදවුම් බද්ද		202,100	
අඩු කළ හැකි යෙදවුම් බද්ද			
අපනයන හා SVAT සඳහා අදාළ යෙදවුම් බද්ද (සටහන 2)	59,475		
අනෙකුත් සැපයුම් සඳහා යෙදවුම් බද්ද (සටහන 3)	142,625	(202,100)	(202,100)
ඉ/ගෙන යන යෙදවුම් බද්ද		0	
ගෙවිය යුතු දළ VAT අගය			204,350
බදු බැර			
SVAT වුවුණ		(92,950)	
වාරික ගෙවීම්		(80,000)	(172,950)
ගෙවිය යුතු ඉතිරි VAT අගය			31,400

(ලකුණු 10)

සටහන 1 - දේශීය මිලදී ගැනීම්වලින් යෙදවුම් බද්ද

දේශීය මිලදී ගැනීම්වලින්	-	144,600
අඩු කළා - සැපයුම්කරුගේ බැරපත සඳහා යෙදවුම් බදු ගැලපීම	-	(16,500)
		128,100

සටහන 2 - අපනයන හා SVAT සැපයුම් සඳහා අඩු කළ හැකි යෙදවුම් බද්ද

අපනයන හා SVAT සැපයුම * කාලසීමාව සඳහා අදාළ ඉඩදිය හැකි යෙදවුම් බද්ද

$$\frac{2,470,000 * 128,100}{5,320,000} = \underline{\underline{රු. 59,475}}$$

සටහන 3 - අනෙකුත් සැපයුම් සඳහා අඩු කළ හැකි යෙදවුම් බද්ද

- ඉතිරි යෙදවුම් බද්ද	- 142,625/-	}	වඩා අඩු අගය
(මුළු ඉඩදිය හැකි යෙදවුම් බද්ද - අපනයන සඳහා අඩු කිරීම) (202,100 - 59,475)			
- නිමවුම් බද්දෙන් 100% (SVAT හැර)	- 313,500/-		
(313,500 * 100%)			

7 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

- (a) 2014/15 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ආදායම් වාර්තාව 2015 නොවැම්බර් 30 දින හෝ ඊට පෙර භාරදිය යුතු වේ.
- (b) ආදායම් වාර්තාව නියමිත දිනය හෝ ඉන් පෙර භාරදීමෙන් පහත සඳහන් ප්‍රතිලාභ ඇති වේ.
- වාර්තාව භාර නොදීම සම්බන්ධයෙන් දඩ පැනවිය නොහැක.
 - වාර්තාව භාර නොදීම සම්බන්ධයෙන් ඇස්තමේන්තුගත තක්සේරු නිකුත් කළ නොහැක.
 - කාල කඩඉම මාස 18 කට සීමාවීම (නොවැම්බර් 30 දින සිට) යම් හෙයකින්, වාර්තා භාරදීම ප්‍රමාද වූයේ නම්, එම කාලසීමාව වර්ෂ 4 කට දීර්ඝ වේ.
- (c) ආදායම් වාර්තාව භාර නොදීම වෙනුවෙන් දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් හට පහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ග ගත හැක.
- රු. 50,000/- ක උපරිම දඩ පැනවීම
 - ඇස්තමේන්තුගත තක්සේරු නිකුත් කිරීම
 - මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණය ඉදිරියේ නඩුවක් ගොනු කිරීම
- (d) වාර්තාව භාර නොදීම සම්බන්ධයෙන් දේශීය ආදායම් කොමසාරිස්වරයා සෑහීමකට පත්වන ලෙස පහත සඳහන් අවස්ථාවලට අදාළව සාක්ෂි ඉදිරිපත් කරයි නම්,
- බදු ගෙවන්නාට වැළැක්විය නොහැකි යම් සිද්ධියක් මත වාර්තා භාරදීම ප්‍රමාද වීම
 - දඩ පනවන අවස්ථාව වන විට අදාළ වාර්තාව භාරදී තිබීම

(ලකුණු 10)

B කොටසෙහි අවසානය.

අනිවාර්ය ප්‍රශ්න දෙක (02) කි.

(මුළු ලකුණු 50)

8 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

රු.

				+	-
බදු පෙර ගුද්ධ ලාභය				17,489,450	
ගිණුම්කරණ ක්ෂය				1,602,840	
ක්ෂය දීමනාව					
ඉඩම	2,000,000	-	-		
ගොඩනැගිලි	12,000,000	6 2/3	-		
ලී බඩු	860,000	20	172,000		
යන්ත්‍ර හා උපකරණ	7,290,000	12 1/2	911,250		
පරිගණක	435,000	25	සම්පූර්ණයෙන් ලබා ඇත.		
කාර්යාලයීය උපකරණ - 10/11	236,000	12 1/2	29,500		
කාර්යාලයීය උපකරණ - 14/15	42,000	50	21,000		1,133,750
යන්ත්‍ර ඉවත් කිරීමේ ලාභය					180,000
පිරිවැය			1,250,000		
ලබාගත් ක්ෂය දීමනාව	12.5% x 4 x 1,250,000		625,000		
ලබානොගත් ක්ෂය දීමනා			625,000		
විකුණුම් වටිනාකම			430,000		
ඉවත් කිරීමේ බදු සඳහා අලාභය					195,000
ප්‍රතිසම්පාදනය කළ යන්ත්‍ර					
නව වත්කම් සඳහා ක්ෂය දීමනාව - අපනයන සමාගම	2,400,000	50%			1,200,000
	යන්ත්‍ර ඉවත් කිරීම				
පිරිවැය	1,250,000	ගිණුම්කරණ ක්ෂය	1,000,000		
ලාභය	180,000	මුදල්	430,000		
	1,430,000		1,430,000		
අපනයන සංවර්ධන ප්‍රධාන නිදහස්					500,000
පොලී ආදායම - වෙනත් ප්‍රභවයකි					265,000
ප්‍රචාරණය					
- යන්ත්‍ර විකිණීමට *	ඉඩ නොදේ			15,000	
- විදේශීය මාධ්‍ය	100% ලංකාවෙන් පිටත අපනයන ප්‍රවර්ධනයට ඉඩ දේ.				
ගෙවූ රාජහාන	ඉඩ දේ.			-	
විදේශ ගමනාගමන - නිෂ්පාදන කළමනාකරු පෙර වර්ෂයේ ව්‍යාපාර ලාභයෙන් 2% ට යටත්ව			250,000	15,000	
වෙළෙඳ පුද්ගලන - ඉඩ දේ.					
පර්යේෂණ වියදම්	300%			-	2,000,000
පරිත්‍යාග				600,000	

				19,722,290	5,473,750
				(5,473,750)	
ගළපන ලද ලාභය				14,248,540	
ආදායම් බදු ගණනය					
ව්‍යාපාරික ආදායම				14,248,540	
පොලී ආදායම			නිදහස්	-	
මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම				14,248,540	
32 වැනි වගන්තිය යටතේ අඩු කිරීම					
ඉ/ගෙන ආ අලාභ		මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායමෙන් 35% සීමා වේ	5,024,439	(2,435,000)	
තක්සේරු වන ආදායම				11,813,540	
අඩු කළා - සුදුසුකම්ලත් ගෙවීම්					
රජයට කළ පරිත්‍යාග				(600,000)	
බදු අය කළ හැකි ආදායම				11,213,540	
ව්‍යාපාරික ලාභ සඳහා ආදායම් බද්ද		11,213,540	12%	1,345,625	
දළ ආදායම් බද්ද				1,345,625	
අඩු කළා -					
ස්ව-තක්සේරු ගෙවීම්				750,000	
ගෙවිය යුතු ඉතිරි ආදායම් බදු				595,625	

(ලකුණු 25)

9 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

රු.

සේවා නියුක්ති ආදායම			
වැටුප (100,000 x 12)		1,200,000	
නිෂ්පාදන දිරිදීමනා		100,000	
නිවාස දීමනාව (50,000 x 12)		600,000	
ප්‍රවාහන ප්‍රතිලාභය	420,000		
මාසිකව (රු. 50,000/- ක් දක්වා නිදහස් වේ.)			
ත්‍යාග	බද්දට යටත් නොවේ		
			1,900,000
කුලී ආදායම - දේපළ මත ආදායම			
දළ කුලිය (20,000 x 12)	240,000		
- ගෙවූ වරිපතම්	(18,000)		
	222,000		
- 25% ක අලුත්වැඩියා දීමනාව	(55,500)		
ශුද්ධ කුලිය	166,500		
සංසන්දනය කිරීම			
වාර්ෂික වටිනාකම	90,000		
-25% ක අලුත්වැඩියා දීමනාව	(22,500)		
	67,500		
ශුද්ධ කුලිය > ශු.ව. වටිනාකම			

කුලී ආදායම			166,500
කොටස් විකිණීමේ වටිනාකම	නිදහස්		
පොලී ආදායම			
ස්ථාවර තැන්පතු සඳහා WHT අඩු කළා (69,000 / 92) x 100			75,000
ලාභාංශ ආදායම			
ලැබූ ලාභාංශවලින් ගෙවීම		18,000	
ලාභය හා ආදායම් මත ප්‍රකාශ කළ ගෙවීම්		7,000	25,000
ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම			2,166,500
දරුවාගේ ආදායම			3,000
මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම			2,169,500
අඩු කළා - තක්සේරු වන ආදායමේ කොටසක් නොවන ආදායම්			
ලාභාංශ ආදායම		25,000	
පොලී ආදායම		75,000	(100,000)
			2,069,500
32 වැනි වගන්තිය යටතේ අඩු කිරීම්			
පොලී වියදම් ගෙවීම් (පෞද්ගලික ණය) ඉඩ නොදේ			-
තක්සේරුවන ආදායම			2,069,500
අඩු කළා - සුදුසුකම් ලත් ගෙවීම්			
අපි වෙනුවෙන් අපි පදනමට පරිත්‍යාග		(100,000)	
අනුමත පුණ්‍ය ආයතනයකට පරිත්‍යාග	(20,000)		
තක්සේරු ආදායමෙන් 1/3 හෝ රු. 75,000/- හෝ සත්‍ය අගය		(20,000)	
සේවා නියුක්තිය සඳහා උපරිම දීමනාව		(100,000)	
බදු නිදහස් දීමනාව		(500,000)	(720,000)
බදු අය කළ හැකි ආදායම			1,349,500
බදු වගකීම			
පළමු රු. 500,000/- @ 4%		20,000	
ඊළඟ රු. 500,000/- @ 8%		40,000	
ඉතිරි රු. 349,500/- @ 12%		41,940	
		101,940	
අඩු කළා - බදු බැර			
ස්ව-තක්සේරු ගෙවීම්		(10,000)	
PAYE උ.වි.ගෙ.		(96,000)	
ගෙවිය යුතු ඉතිරි බදු / ආපසු ලැබිය යුතු බද්ද		(4,060)	

(ලකුණු 25)

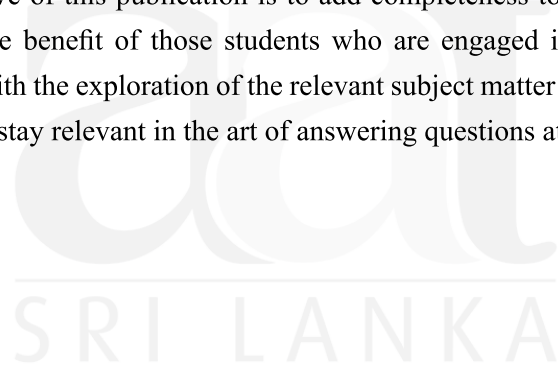
C කොටසෙහි අවසානය.

Notice :

These answers compiled and issued by the Education and Training Division of AAT Sri Lanka constitute part and parcel of study material for AAT students.

These should be understood as Suggested Answers to question set at AAT Examinations and should not be construed as the “Only” answers, or, for that matter even as “Model Answers”.

The fundamental objective of this publication is to add completeness to its series of study texts, designs especially for the benefit of those students who are engaged in self-studies. These are intended to assist them with the exploration of the relevant subject matter and further enhance their understanding as well as stay relevant in the art of answering questions at examination level.

© 2014 by the Association of Accounting Technicians of Sri Lanka (AAT Sri Lanka)

All rights reserved. No part of this document may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise without prior written permission of the Association of Accounting Technicians of Sri Lanka (AAT Sri Lanka)